

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра української літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

проф. Борис БУНЧУК

“5” вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

“Технології викладання української літератури в ЗЗСО”

обов’язкова

Освітньо-професійна програма “Українська мова та література”

Спеціальність

014 Середня освіта

Галузь знань

01 Освіта

Рівень вищої освіти

другий магістерський

філологічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Технології викладання української літератури в ЗЗСО» складена відповідно до освітньо-професійної програми “Українська мова та література”, спеціальності 014 Середня освіта, галузі знань 01 Освіта, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол №7 від “30” червня 2021 року).

Розробник: Мальцев Валентин Сергійович, доцент, кандидат філологічних наук

Затверджено на засіданні кафедри української літератури

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 року

Завідувач кафедри

Валентин МАЛЬЦЕВ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 2 від 5 вересня 2022 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

©Мальцев В. С., 2022
© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (українська мова та література)	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		84 год.	106 год.
		Індивідуальні завдання: 6 год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3;

для заочної форми навчання – 1/14.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни. Курс „Технології викладання української літератури в ЗЗСО” покликаний систематизувати у студентів знання сучасних педагогічних технологій, уміння та практичні навички щодо їх застосування при вивченні української літератури у школі.

Завдання:

1. Сформувати у студентів уявлення про специфіку використання сучасних технологій викладання при вивченні української літератури як навчального предмета, покликаного розвивати пізнавальну діяльність школярів і сприяти їх патріотичному, морально-етичному та естетичному вихованню.
2. Збагачувати студентів знаннями з методики викладання української літератури, на основі яких вони могли б домогтися свідомого й міцного засвоєння програми з української літератури, ефективно організувати навчальну діяльність школярів, сприяти вихованню національно свідомої особистості.
3. Формувати у студентів професійно-методичні вміння та навички.
4. Навчати студентів самостійно працювати з навчально-методичною літературою.
5. Стимулювати науково-методичну творчість студентів, прагнення вдосконалювати свою професійну освіту, прищеплювати творче ставлення до вчительської праці.

У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими **компетентностями**:

загальні:

- уміння ставити та вирішувати проблеми виявляючи здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-4);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вміння генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-6);
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності, зокрема іноземною мовою (ЗК-7);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, адаптовуватися та діяти за нових умов, працюючи в команді та автономно (ЗК-8).

фахові:

- здатність здобувачів вищої освіти визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти (ФК-5);

- здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (ФК-7);
- здатність узгоджувати фахову стратегію і тактику, обрані технології з відомими напрямками в методиці, методами, формами та засобами навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти та закладах фахової передвищої освіти (ФК-8);
- здатність організовувати навчальний процес з української мови та літератури на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації (ФК-9);

соціально-особистісні:

- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність вчитися й опановувати нові знання;

інструментальні компетентності:

- здатність до усної та письмової комунікації українською мовою;
- навички роботи з комп'ютерною технікою;

професійні компетентності:

- удосконалення професійної підготовки, розвиток пізнавальних інтересів, вміння критично працювати з навчально-методичною літературою;
- уміння співвідносити теоретичні знання з української літератури з практичними потребами сучасної школи, втілювати інноваційні технології у практику вивчення предмета;
- здатність фахівця відповідати вимогам професії та демонструвати належні особисті якості в ситуаціях професійного спілкування, мобілізуючи для цього знання фахової термінології;

загальнонаукові компетентності:

- базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури, соціалізації особистості, розумінню причинно-наслідкових зв'язків розвитку мови й суспільства, орієнтують на морально-етичні цінності, розширюють знання про вітчизняну історію, мову та культуру, а також уміння використовувати ці знання в професійній діяльності;
- базові знання в галузі сучасних інформаційних технологій, навички використання програмних засобів і роботи в комп'ютерних мережах;
- уміння використовувати інтернет-ресурси; базові уявлення про основи наукової діяльності та її організацію.

Програмними результатами вивчення курсу є:

- знати й розуміти шляхи розвитку системи освіти України в умовах реформаційних змін та світових освітніх тенденцій (ПР-1);

- вміння опановувати сучасну теорію та методику, технології навчання філологічних предметів, інноваційних, інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій навчання для успішного та ефективного викладання української мови та літератури в закладах середньої та фахової перед вищої освіти (ПР-6);
- знати зміст і принципи організації освітньої діяльності в закладах загальної середньої та вищої освіти, сутність проектування навчальних програм, підручників, інформаційних і науково-методичних матеріалів із української мови та літератури (ПР-7);
- демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації, вміння збирати, систематизувати та інтерпретувати мовні й літературні факти, обирати оптимальні дослідницькі прийоми й методи для їх аналізу (ПР-16).

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- сучасні форми організації навчального процесу викладання української літератури в ЗЗСО;
- сучасні технології інтерактивного навчання;
- основні підходи до навчання української літератури у школі;
- норми оцінювання усних відповідей та письмових робіт учнів.

Вміти:

- презентувати основні компетентності на уроках української літератури в ЗЗСО;
- розв'язувати дидактичні проблеми освітнього процесу на уроках української літератури, застосовуючи інноваційні та/або інтерактивні технології;
- добирати найбільш ефективні технології навчання, відповідно до теми, форми заняття, а також до учнівського колективу;
- укладати систему вправ і завдань для вироблення практичних умінь та навичок оволодіння літературного матеріалу;
- формулювати проблемні питання і завдання.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Інтерактивні технології											
Тема 1. Сучасні підходи до організації навчання.	8	2				6	69	2	2			13
Тема 2. Інтерактивні технології кооперативного	15	2	2		1	11					1	15

навчання на уроках української літератури												
Тема 3. Технології колективно-групового навчання	15	2	2		1	11					1	14
Тема 4. Технології ситуативного моделювання	15	2	2		1	11						15
Тема 5. Технології опрацювання дискусійних питань	15	2	2		1	11						10
Тема 6. Оцінювання учнів на інтерактивному уроці	14	2	2			10	16				1	15
Разом за ЗМ1	86	12	10		4	60	89	2	2		3	85
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Інформаційні технології											
Тема 1. Застосування комп'ютерних технологій у школі. Дистанційне навчання.	16	2	2		1	12	31	2	2		2	12
Тема 2. Основні типи комп'ютерних навчальних програм	16	2	2		1	12					1	12
Разом за ЗМ 2	34	4	4		2	24	31	2	2		3	24
Усього годин	120	16	14		6	84	120	4	4		6	106

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Інтерактивні технології кооперативного навчання на уроках української літератури.	2
2.	Технології колективно-групового навчання.	2
3.	Технології ситуативного моделювання.	2
4.	Технології опрацювання дискусійних питань.	2
5.	Оцінювання учнів на інтерактивному уроці	2
6.	Застосування комп'ютерних технологій у школі. Дистанційне навчання.	2
7.	Комп'ютерні навчальні програми.	2
	Разом	14

4. Самостійна робота

№	Назва теми
---	------------

1	Сутність та основні ознаки педагогічних технологій.
2	Історія становлення педагогічних технологій.
3	Типологія технологій викладання.
4	Інноваційність у сучасній освіті.
5	Типологія інновацій.
6	Гуманістична спрямованість інновацій в освіті.
7	Індивідуальність учителя-словесника і педагогічні технології.
8	Технології розвивального навчання.
9	Технологія організації групової діяльності.
10	Підготовка до групової діяльності.
11	Метод проектів.
12	Типи навчальних проектів.
14	Комп'ютерні програми контролю — програмні засоби, призначені для перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок.
15	Основи роботи з Power Point.
16	Організація дистанційного навчання на платформі Google Meet.
17	Робота в Zoom.
18	Дистанційне навчання на базі Microsoft Teams.
19	Застосування інструментів Google у процесі роботи вчителя-словесника.
20	Хмарні технології на уроках української літератури.
21	Створення ментальних мап на платформі MindMeister.
22	Варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні української народнопісенної творчості на уроках української літератури.
23	Інтерактивні технології при вивченні творчості Г. Сковороди.
24	Розробіть варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні „Енеїди” І. Котляревського.
25	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні „Наталки Полтавки” І. Котляревського.
26	Інтерактивні технології при вивченні повісті Г. Квітки-Основ'яненка „Маруся”.
27	Розробіть варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні поеми Т. Шевченка „Катерина”.
28	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні поеми Т. Шевченка „Гайдамаки”.
29	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні поеми Т. Шевченка „Кавказ”.
30	Інтерактивні технології при вивченні поеми Т. Шевченка „Сон” („У всякого своя доля”).
31	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні „Заповіту” Т. Шевченка.
32	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні роману П. Куліша „Чорна рада”.
33	Розробіть варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні повісті „Кайдашева сім'я” І. Нечуя-Девицького.
33	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні роману Панаса Мирного „Хіба ревуть воли, як ясла повні?”.
34	Обдумайте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні трагікомедії І. Карпенка-Карого „Мартин Боруля”.
35	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні творів

	I. Франка „Гімн”, „Чого являєшся мені у сні?..” або „Мойсей”.
36	Новітні технології на уроках вивчення повісті М. Коцюбинського „Тіні забутих предків”.
37	Інтерактивні технології при вивченні повісті О. Кобилянської „Земля”.
38	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні драми-феєрії Лесі Українки „Лісова пісня”.
39	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні творів Олександра Олеся „Чари ночі” та „О слово рідне! Орле скутий!..”.
40	Інтерактивні технології при вивченні творів Павла Тичини.
41	Запропонуйте варіанти використання інтерактивних технологій при вивченні творів Остапа Вишні „Моя автобіографія” або „Сом”.
42	Інтерактивні технології при вивченні творів Олександра Довженка „Україна в огні” або „Зачарована Десна”.
43	Варіанти застосування інтерактивних технологій при вивченні драми-феєрії Лесі Українки „Лісова пісня”.
44	Інноваційні технології при вивченні елементів теорії літератури у школі.

5. Індивідуальні завдання

№	Назва теми
1	Розробіть фрагмент уроку з української літератури із застосуванням однієї з технологій кооперативного навчання.
2	Розробіть фрагмент уроку з української літератури із застосуванням однієї з технологій колективно-групового навчання.
3	Розробіть фрагмент уроку з української літератури із застосуванням однієї з технологій ситуативного моделювання.
4	Розробіть фрагмент уроку з української літератури з опрацювання дискусійних питань.
5	Комп’ютерні технології при вивченні творчості Т. Шевченка у ЗЗСО.
6	Розробіть фрагмент уроку із застосуванням комп’ютерних навчальних програм.
7	Розробіть систему контролю знань (на довільну тему) із застосуванням комп’ютерних навчальних програм.
8	Розробіть тестові завдання на довільну тему з української літератури

6. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом:

словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосування комп’ютерних інформаційних технологій (PowerPoint, Prezi – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;

наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

практичні: вправи, творчі завдання.

- 2) За логікою передачі й сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійного мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

7. Система контролю

Види та форми контролю:

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, *іспит*.
Результати навчальної діяльності студентів у межах першого змістового модуля оцінюють максимально в **40 балів**, другого – **20 балів**, контрольного модуля (*іспиту*) – **40 балів**.

Засоби оцінювання

- Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль).
- Тематичне оцінювання (модульні контрольні роботи).
- Підсумкове оцінювання (іспит).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;

- упевненість та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння та самостійні висновки.

2. При виконанні письмових завдань:

- мовна грамотність — повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу (презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються такі рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань

		матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	
Незадовільний	50...0	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількіс ть балів (іспит)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	м/к	T7	T8	м/к		
5	5	5	5	5	5	10	5	5	10	40	100

8. Методичне забезпечення

1. Андрусенко В.П. Діалогічне навчання на уроках української літератури. – Вип. 1. – Харків: Основа, 2009. – 110 с.
2. Андрусенко В.П. Діалогічне навчання на уроках української літератури. – Вип. 2. – Харків: Основа, 2009. – 122 с.
3. Бутрин Г.В., Федорович Г.О. Уроки української літератури. 7 клас. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с
4. Вивчення української літератури. 6 клас. – Х. : Ранок, 2008 – 191 с.

5. Загоруйко О.Я. Українська література. Плани-конспекти уроків на друкованій основі. 7 клас. –Харків : Ранок, 2015. – 128 с.
6. «Історія української літератури другої половини XIX століття»: Методичні вказівки (для студентів стаціонарної і заочної форми навчання спеціальності українська мова і література) / Укл. Ю.І. Клим'юк. – Чернівці: «Рута», 2006. – 56 с.
7. Історія української літератури першої половини XIX століття: Плани лекцій та методичної рекомендації до практичних занять. / Укл. Л.М. Ковалець. – Чернівці: Рута, 2006. – 36 с.
8. Ключек Г. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 384 с.
9. Методика викладання української літератури : метод рекомендації / Укл. Л. В. Бережан-Маркуляк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 48 с.
10. Микитюк В. Іван Франко і методика викладання української літератури. – Т. : Навч. книга –Богдан, 2017.– 100 с.
11. Навчальна програма з курсу «Історія української літератури другої половини XIX ст. для студентів факультету україністики / Підгот. І. І. Мудрик». – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 36 с.
12. Навчальна програма з курсу «Історія української літератури першої половини XIX ст. / Підгот. О.В. Яблонська». – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 36 с.
13. Навчальна програма з курсу «Семінарії «Особливості українського романтизму української літератури першої половини XIX ст.» / Підгот. О. В. Яблонська». – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 28 с.
14. Нікішина Т.В. Творче самовираження вчителя української мови та літератури. – Харків: Основа, 2009. – 122 с.
15. Попович О. О. Література Буковини (II половина XIX століття): Навчально-методичний посібник. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2014. – 72 с.
16. Ситченко А. Методика викладання літератури: Термінологічний словник / А. Л. Ситченко, В. І. Шуляр, В. В. Гладішев. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. – 132 с.
17. Тебешевська О.С. Нестандартні уроки з української літератури: Посібник для вчителя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – 112 с.
18. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури. – Харків : Основа, 2009. – 122 с.
19. Українська література: Розробки уроків. 6 клас /укл.Р. Оришин, Л.Залюбовської. – Т.: Підручники і посібники, 2017. – 224 с.

Рекомендована література

1. Авраменко О. Українська література: Підручник для 5 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень). – К. : Грамота, 2013. – 288 с.
2. Авраменко О. Українська література: Підручник для 6 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень). – К. : Грамота, 2014. – 264 с.
3. Авраменко О. Українська література: Підручник для 7 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень). – К. : Грамота, 2015. – 288 с.
4. Авраменко О. Українська література: Підручник для 8 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень). – К. : Грамота, 2016. – 256 с.
5. Авраменко О. Українська література: Підручник для 9 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень). – К. : Грамота, 2017. – 256 с.
6. Авраменко О., Пахаренко В.І. Українська література Підручник для 10 класу ЗНЗ (рівень стандарту академічний рівень) – К. : Грамота, 2010. – 172 с.
7. Українська література. 5 – 9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 Авторський колектив: *Р. В. Мовчан*, доктор філологічних наук (керівник групи); *К.В.*

Таранік-Ткачук, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; *М. П. Бондар*, кандидат філологічних наук (Київ); *О.М. Івасюк*, кандидат філологічних наук (Чернівці); *С. А. Кочерга*, доктор філологічних наук (Ялта); *Л. І. Кавун*, доктор філологічних наук (Черкаси); *О. І. Неживий*, кандидат педагогічних наук (Луганськ); *Н. В. Михайлова*, учитель-методист (Київ). – К., 2017. – 67 с.

5. Рекомендована література

5.1. Основні джерела

1. Андрусенко В. До проблеми викладання літератури в сучасній школі / Валентина Андрусенко // Дивослово. – 1999. – №12. – С.24 – 28.
2. Вертій Олексій. До проблеми викладання літератури // Дивослово. – 2004. – №2.
3. Волошина Ніла. Вивчення української літератури в новому навчальному році // Дивослово. – 2002. – №8.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав, 2012. – 344 с.
5. Дівакова І.І. Інтерактивні технології навчання / І.І.Дівакова. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 143 с.
6. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / О.І.Когут. – Тернопіль: Астон, 2005. – 204 с.
7. Куцевол О.М. Методика викладання української літератури: Креативно-інноваційна технологія. Навчальний посібник. – Харків : Тимченко А.М. «Власні видання». – 2009. – 464 с.
8. Кучеренко І. А. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі: теорія і практика: монографія / І.А.Кучеренко. – Умань: Видавець ФОП Жовтий О.О., 2014. – 420 с.
9. Кучерук О. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: [навчальний посібник] / О.А.Кучерук. – Житомир: ЖДУ ім. І.Франка, 2007. – 182 с.
10. Кучерук О. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія / О.Кучерук. – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 420 с.
11. Онищук В. Типи, структура і методика уроку в школі / В.Онищук. – К.: Радянська школа, 1973. – 159 с.
12. Остапенко Н.М., Симоненко Т.В., Руденко В.М. Технологія сучасного уроку рідної мови / Н.М. Остапенко, Т.В.Симоненко, В.М.Руденко. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 245 с.
13. Пасічник Є.А. Методика викладання літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник. – К. : Ленвіт, 2000. – 384 с.
14. Пехота О.М. Освітні технології / О.М. Пехота. – К.: А.С.К., 2003. – 255 с.
15. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання / О.Пометун, Л.Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
16. Проблемне вивчення, цілісний і пообразний аналіз літературного твору: Метод. лист. – К.: Рад. школа, 1975. – 56 с.
17. Пультер Станіслав, Лісовський Антон. Методика викладання української літератури. Курс лекцій. – / Станіслав Пультер, Антон Лісовський. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2004. – 143 с.
18. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі / Г.Л.Токмань. – К.: Видавничий центр «Академія», 2013. – 312 с.
19. Усі українські письменники / Упорядники Ю.І. Хізова, В.В. Щоголева. – Х.: Торсінг Плюс, 2006. – 384 с. – (Іду на урок).

20. Усі українські поети / Упорядники Ю.І. Хізова, В.В. Щоголева. – Х.: Торсінг Плюс, 2008. – 448 с. – (Іду на урок).
21. Чепіль М., Дудник Н. Педагогічні технології: навч. посібник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с.
22. Яновський А.О. Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: навч.-метод.посіб. / А.О.Яновський. – Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2009. – 156 с.

5.2. Допоміжні джерела

1. Аврахов Г. Г. Вивчення драми-феєрії «Лісова пісня» в школі. – Рад. школа, 1957. – 108 с.
2. Білоусенко П.І. Проблемно-ситуативні завдання у підручнику з української мови / П.І.Білоусенко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. - № 3. – С. 151-152.
3. Бондаренко Н. Методи навчання української мови крізь призму компетентнісного підходу / Н.Бондаренко // Дивослово. – 2013. - № 12. – С. 2-7.
4. Варзацька Л. Міжпредметна інтеграція в системі особистісно зорієнтованої мовної освіти / Л. Варзацька // Українська мова і література в школі. - 2006. - №7.
5. Варзацька Л. Особистісно зорієнтована модель мовленнєвого розвитку особистості. / Л. Варзацька // Українська мова і література в школі. . - 2007 . - №2.
6. Варзацька Л. Особистісно зорієнтоване навчання рідної мови. : способи розвивальної допомоги. / Л. Варзацька // Українська мова і література в школі. - 2005. - №8.
7. Вільна Я. Григорій Квітка-Основ'яненко «Не формула на двох ногах» // Українська мова і література. –2005.– №2-3.– С.7 – 8.
8. Гаєвська Н. М. Вивчення творчості Павла Грабовського: Пос. для вчителя. – К. : Рад. школа, 1989. – 144 с.
9. Гнідан О.Д. Василь Стефаник. Життя і творчість. Пос. для вчителя. – К.: Рад. школа, 1991. – 222 с.
10. Головка Л. Формуємо навички грамотного письма : використання опорних таблиць в умовах технології особистісно зорієнтованого навчання / Л. Головка // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах .- 2011 .- № 10 .- С. 45-52
11. Гоян Я. «Милий, ти душу дав мені...» : Про «Лісову пісню» Лесі Українки / Ярема Гоян: Есе. – К. : Веселка, 2006. – 55 с. – (Урок л-ри).
12. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні. Франко та його спільнота. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
13. Гроно нездоланих співців: Літературні портрети українських письменників ХХ століття, твори яких увійшли до оновлених шкільних програм: Навчальний посібник для вчителів та учнів старших класів. — К. : Український письменник, 1997.
14. Жаровська Н.В., Муляр Т.В. Метод проектів на уроках української мови та літератури. – Тернопіль-Харків, 2011. – 160 с.
15. Жицький Є. І. Вивчення творчості Панаса Мирного в школі. – К.: Рад. школа, 1964. – 176 с.
16. Кейда Федір. Вивчення українського героїчного епосу.// Дивослово. – 1998. – №9. – С.42 – 46.
17. Кисленко Леся. Формування національного світогляду на уроках літератури // Дивослово. – 2002. – №7.
18. Кіяновська М. Засоби міфологізації персонажів у повісті М.Коцюбинського „Тіні забутих предків” // Молода нація: Альманах. – К., 1997. – Вип. 5. – С. 113 – 119.
19. Клим'юк Ю. Лірика Івана Франка як система жанрів. Монографія / Юрій Клим'юк – Чернівці : Рута, 2006. – 406 с.

20. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї // Дивослово. – 1998. – №5. – С.8 – 10.
21. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / О.І.Когут. – Тернопіль: Астон, 2005. – 204 с.
22. Кодак М. Прагматичний узус реалізму (Комедія «Сон» як текст) // Слово і час. – 2001 – №11. – С. 60 – 73.
23. Корицька Г. Особливості навчання української мови учнів в умовах розвитку електронної лінгводидактики / Г.Корицька // Українська мова і література в школі. – 2016. - № 1. – С. 14-17.
24. Корицька Г., Подлесна І. Реалізація проблемно-пошукової, дослідницької діяльності учнів засобами веб-квест технології // Українська мова і література в школах України // Г.Корицька, І.Подлесна. – 2016. - № 11. – С. 3-7.
25. Косач-Кривенюк О. Леся Українка. Хронологія життя і творчості. – Луцьк, 2006. – 928 с.
26. Косенко Ніна. Особливості сприймання учнями художніх текстів: Психологічний аспект // Дивослово. – 2003. – №10.
27. Кратасюк Л. Метод проектів у системі особистісно зорієнтованої мовної освіти / Л. Кратасюк // Українська мова і література в школі. - 2010. - № 4.
28. Кузнецов Ю., Орлик П. Слідами феї Моргани: Посібник для вчителя. – К. : Рад. школа, 1990. – 208 с.
29. Кузнецова Г. Методичний концепт мети уроку з укр. мови та літератури // Укр. мова і література. – 2008. – №2. – С.36 – 39.
30. Кумейська Н. Особистісно-зорієнтоване навчання літератури в старших класах. / Н. Кумейська // Дивослово. - 2005. - № 3. - С. 25.
31. Куцевол О.М. Методика викладання української літератури: Креативно-інноваційна технологія. Навчальний посібник. – Харків: Тимченко А.М. «Власні видання». – 2009. – 464 с.
32. Кучерук О. Сучасні технології навчання мови як методична проблема / О.Кучерук // Українська мова і література. – 2006. - № 6.
33. Лаврик В. Індивідуально-диференційований підхід - основа особистісно зорієнтованого навчання. / В. Лаврик // Українська мова і література в школі. - 2007. - № 1. - С. 14.
34. Лаврик В. Типологія уроків як форма організації особистісно орієнтованого навчання української мови в сучасній школі / В. Лаврик // Українська мова і література в школі. - 2006. - № 4. - С. 2.
35. Леонід Глібов – дітям. – Львів: Апріорі, 2017. – 76 с. (Апріорі – дітям).
36. Леся Українка – дітям. – Львів: Апріорі, 2015. – 80 с. (Серія «Апріорі – дітям»).
37. Лисюк Н. Фольклорне підгрунтя поеми-комедії Т.Шевченка «Сон» // Слово і час. – 2004. – №4. –С. 36 – 42.
38. Лісовський А. Під кутом зору формування творчого мислення учнів // Мова і література в школі. – 2008. – №1.– С.28 – 35.
39. Лісовський А.М. Вивчати літературу як мистецтво слова // Укр. мова і література в школі. – 1986. – №5. – С.46–49.
40. Мартинчук Н. Вивчення творчості Тараса Шевченка в школі. 5–8 класи. – Харків : Ранок, 2009 – 224 с.
41. Мартинчук Н. Вивчення творчості Тараса Шевченка в школі. 9 клас. – Харків : Ранок, 2009 – 224 с.
42. Михайлова Наталія. Емоційне виховання учнів на уроках української літератури// Дивослово.–1999. – №7. – С.44 – 45.
43. Мовчан Раїса Засадничі основи вивчення української літератури у 12-річній школі // Дивослово.–2004. – №8.

44. Мовчан Раїса. Деякі зауваги до вивчення української літератури в школі (За програмою Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України) // Дивослово. – 2004. – №9.
45. Мороз М. Літопис життя і творчості Івана Франка: У 3 т. – Львів: АРТОС, 2016–2017. – 630 с.
46. Мороз М. Літопис життя і творчості Лесі Українки. – К.: Наук. думка, 1992. – 630 с.
47. Омельчук С. Дослідницькі завдання в системі навчання морфології української мови / С.Омельчук // Українська мова і література в школі. – 2012. - 4. – С. 2-6.
48. Омельчук С. Дослідницькі завдання з морфології за провідним логічним прийомом як засіб формування в учнів загально пізнавальних умінь (на матеріалі вивчення прикметника) / С.Омельчук // Українська мова і література в сучасній школі. – 2013. - № 10. – С. 7-11.
49. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія] / С.Омельчук. – К.: Генеза, 2014. – 368 с.
50. Омельчук С. Урок-дослідження в системі навчання морфології української мови / С.Омельчук // Українська мова і література в школі. – 2013. - № 1. – С. 2-
51. Павличко Д. «Зів'яле листя» Івана Франка – будівничий української державності: Есе. – К.: Веселка, 2006. – 23 с. (Урок л-ри).
52. Павличко Д. Іван Франко – будівничий української державності: Есе. – К.: Веселка, 2006. – 39 с. (Урок л-ри).
53. Падалка Н. І. Вивчення творчості . Івана Карпенка-Карого (Тобілевича). – К. : Рад. школа, 1976. – 152 с.
54. Падалка Н. І., Цимбалюк В. І. Вивчення драматичних творів: Посібник для вчителів. – К. : Рад. школа, 1984.
55. Панчук О. Особистісно зорієнтована модель роботи / О. Панчук // Українська мова та література . - 2010 . - № 23 . - С. 5.
56. Піхманець Р. Генеза художніх образів В. Стефаника // Вісник Прикарпатського у-ту. Філологія. – Івано-Франківськ, 1998. – Вип. 2. – С.85 – 95.
57. Погребенник В. Корифей Літературний портрет Івана Карпенка-Карого: Есе. – К. : Веселка, 2008. – 31 с. (Урок л-ри).
58. Погребенник В. Корифей: Літературний портрет Івана Карпенка-Карого: Есе. – К. : Веселка, 2008. – 31 с. (Урок л-ри).
59. Походзіло М.У. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко. Життя і творчість. Посібник для вчителя. – К., 1968.
60. Сагіна Ф.І. Вивчення творчості Марка Вовчка у школі: Посібник для вчителів. – К.: Рад. школа, 1971. – 158 с.
61. Святовець В.Ф. Художня деталь і подробиця у творчій палітрі Михайла Коцюбинського // Художня деталь в українській класичній прозі: Нариси про творчість письменників : Навч. посібник / В.Ф. Святовець, 2007. – 176 с.
62. Сергієнко А. Особистісно-орієнтований урок української літератури : методика використання технологій групового навчання. / А. Сергієнко // Українська мова і література в школі. - 2005 . - № 1 . - С. 31.
63. Ситченко А. Педагогічні технології на уроках української літератури / Анатолій Ситченко // Дивослово. – 2001. – №10.
64. Ситченко Анатолій. Педагогічні технології на уроках української літератури / Дивослово. – 2001. – №10.
65. Скобелєв-Сологуб Н. Володимир Винниченко про дітей і для дітей // Слово і час. – 1999. – №7. – С. 60 – 63.
66. Слухай Н. В., Мосенкіс Ю. Л. Мовна символіка і міфопоетика текстів Тараса Шевченка. – К. : Вид. дім А+С, 2006. – 165 с.
67. Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації. – Черкаси: Брама, 2003. – 283 с.
68. Степанишин Б. І. Вивчення Т. Г. Шевченка в школі. – К. : Рад. школа, 1969. – 252.
69. Степанишин Б. Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка в школі. – К. : Проза, 1999. – 384 с.

70. Степанишин Б. Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка в школі. – К. : Проза, 1999. – 384 с.
71. Степанюк М. Особистісно-зорієнтоване навчання: складові уроку літератури / М. Степанюк // Українська мова та література . - 2007 . - № 41 . - С. 11.
72. Тебешевська О.С. Нестандартні уроки з української літератури: Навч. посібник. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2006. – 112 с.
73. Теми і мотиви поезії Тараса Шевченка / Ю. Барабаш, О. Боронь, І. Дзюба [та ін.]. – К.: Наук. думка, 2008. – 376 с.
74. Тихолоз Н. Ізмаратки Франкового казко світу: Літературне дослідження / Наталія Тихолоз. – К.: Веселка, 2006. – 47 с. (Урок л-ри).
75. Тихоша Валентина. Творчий підхід до викладання літератури // Дивослово. – 2002. – №1.
76. Токмань Г.Л. Методологічні засади екзистенціально-діалогічного викладання словесності / Г.Токмань // Українська мова і література в школі. – 2004. - № 1. – С. 43-48.
77. Токмань Г.Л. Сучасні навчальні технології та методи викладання літератури / Г.Л.Токмань // Дивослово.- 2002. - № 10.
78. Токмань Ганна. Діалогізм та проблемність як принципи сучасного прочитання української літератури в школі // Дивослово. – 2001. – №3.
79. Токмань Ганна. Сучасні навчальні технології та методи викладання української літератури//Дивослово.-2002.- №10-11.
80. Фасоля А. Компетентісно зорієнтовані завдання: проблеми термінології, типології, створення / А.Фасоля // Дивослово. – 2014. - № 9. – С. 15-16.
81. Фасоля А. Особистісно зорієнтоване навчання: шлях становлення. / А. Фасоля // Українська мова та література в школі. - 2006 . - № 5 . - С. 45. 25.Фасоля А. Особистісно зорієнтований урок: що залишається за кадром? / А. Фасоля // Українська література в загальноосвітній школі . - 2011 . - № 3 . - С. 5-8.
82. Фурман А. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення: монографія / А.Фурман. – К.: Правда Ярославиців, 1997. – 340 с.
83. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність / В.Химинець. – Ужгород; Інформаційно-видавничий центр ЗШ-ПО, 2007. – 364 с.
84. Чорнописький М. Володимир Самійленко. Дар Україні: Літературний портрет Володимира Самійленка. – К.: Веселка, 2004. – 45 с. (Урок л-ри).
85. Шкуть Л. Трактатування питань національної історії та культури в романі «Чорна рада» П.Куліша та «Хмари» І.Нечуя-Левицького // Українська мова і література в школі. –1999.– №4. –С. 28 – 33.

5.3. Інтернет-ресурси

1. 1.Уроки літератури рідного краю: технологія підготовки та проведення <http://www.ukrlit.net/article/39.html>
2. Мова - quest: “У пошуках фразеологічних скарбів» [Електронний ресурс] / Г.Корицька, І. Подлесна. – Режим доступу: <https://mova-quest.wixsite.com/2016>.
3. Букач А. Застосування Flubaroo до результатів опитувань Форм Google [Електронний ресурс] / А.Букач. – Режим доступу: https://youtu.be/FZ2hXgNHm_Y.
4. Букач А., Дронь В. Google-сервіси в навчальній діяльності викладачів [Електронний ресурс] / А.Букач, В.Дронь. – Режим доступу: <https://goo.gl/x7MfuJ>
5. Варзацька Л. Типологія уроків української мови в системі компетентісної освіти [Електронний ресурс] / Л.Варзацька. - Режим доступу: <https://goo.gl/jFtezQ>.
6. Веремійчук Олена Дмитрівна. Вивчення теорії літератури на уроках словесності : Методичний посібник//

http://szkola.at.ua/load/vchiteli_predmetniki/kafedra_vchiteliv_slovesnikiv/vivchennja_teoriji_literaturi_na_urokakh_slovesnosti/17-1-0-57

7. Вивчення М. Коцюбинського у школі
http://allref.com.ua/uk/skachaty/Vivchennya_tvorchosti_M%7C_Kocyubins-kogo_v_shkol_i
8. Вивчення теорії літератури на уроках зарубіжної літератури в старших класах
https://www.br.com.ua/referats/World_history/123888.htm
9. Вивчення фольклору на уроках української літератури у 5 – 7 класах // режим доступу:
http://ua-referat.com/%D0%92%D0%B8%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%83%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%BD%D0%B0_%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%85_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8_%D0%B2_5-7_%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%85
10. Герцен О. Поняття педагогічної інновації // Режим доступу:
http://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya
11. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/Wg6Mo5>.
12. Дурда Л. Інноваційні методи і прийоми під час вивчення творчості Івана Франка (методична розробка) // http://durdablog.blogspot.com/2016/01/blog-post_17.html
13. Захарчук Тетяна Віталіївна Інноваційні технології навчання у сучасній школі // Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/263>
14. Інноваційні технології у педагогіці // Режим доступу:
<http://ua.textreferat.com/referat-12401.html>
15. Корицька Г.Р. Українська на щодень: цифровий формат [Електронний ресурс] / Г.Корицька, Т.Пересунько, І. Подлєсна. – Режим доступу: <https://goo.gl/620mvd>.
16. Корицька Г.Р. Хмарний кабінет [Електронний ресурс] / Г.Корицька. – Режим доступу: <https://goo.gl/tp9gJd>.
17. Кравченко Іван. Іван Франко: життя, діяльність та педагогічні погляди // <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2671/1/Kravchenko.pdf>
18. Морфологічний калейдоскоп [Електронний ресурс] / С.Пелипенко. – Режим доступу: <https://goo.gl/V3x9Zz>.
19. Назаренко Л. Система уроків з вивчення творчості Івана Франка. Урок перший: Іван Франко — світоч національно-культурного відродження України / Л. Назаренко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2012. – № 9. – С. 25–29. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ulvzsh_2012_9_9
20. Омельчук С. Проблемно-пошукове навчання морфології української мови [Електронний ресурс] / С.Омельчук. – Режим доступу: <https://goo.gl/W34tju>.
21. Омельчук С. Урок-дослідження в системі навчання морфології української мови / С.Омельчук // Українська мова і література в школі. – 2013. - № 1. – С. 2-7.
22. Пересунько Т. Google –сервіси на уроці української мови і літератури [Електронний ресурс] / Т.Пересунько. – Режим доступу: <https://goo.gl/RiLuy7>.
23. Подлєсна І. Відкрий для себе всі можливості Google –диску [Електронний ресурс] / І. Подлєсна. – Режим доступу: <https://goo.gl/mJSgLz>.
24. Репета Л. Формирование исследовательской компетенции учащихся [Электронный ресурс] / Л.Репета // Generaland Professional Education. - 2011. - № 3. – С. 28-33. - Режим доступа: <https://genproedu.com>.
25. Софій Н.З. Про сто і один метод активного навчання [Електронний ресурс] / Н.З.Софій. - К.: Крок за кроком, 2003. – 116 с. – Режим доступу: <https://goo.gl/qBahQ2>.

26. Франко-QUEST : віртуальна мандрівка життєвим та творчим шляхами І.Франка [Електронний ресурс] / І.Подлесна. Режим доступу: [https:// goo.gl /wlysYv](https://goo.gl/wlysYv).